

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJO – VILNIAUS MIESTO 3 APYLINKĖS TEISMO PRAŠYMO IŠTIRTI, AR LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2006 M. GRUODŽIO 22 D. DEKRETO NR. 1K-838 „DĖL LIETUVOS VALSTYBĖS MEDALIAIS APDOVANOTŲ ASMENŲ IŠBRAUKIMO IŠ APDOVANOTŲJŲ SĄRAŠO“ 2, 3 STRAIPSNIAI NEPRIEŠTARAUJA LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, LIETUVOS RESPUBLIKOS ORDINŲ, MEDALIŲ IR KITŲ PASIŽYMĖJIMO ŽENKLŲ ĮSTATYMO 132 STRAIPSNIUI (1993 M. LIEPOS 1 D. REDAKCIJA), LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO (1999 M. BIRŽELIO 17 D. REDAKCIJA) 4 STRAIPSNIO 1 DALIES NUOSTATOMS

2008 m. spalio 14 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuonio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymą (Nr. 1B-29/2008) iširti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretu Nr. 1K-838 „Dėl Lietuvos valstybės medaliais apdovanotų asmenų išbraukimo iš apdovanotųjų sąrašo“ 2, 3 straipsniai ta apimtimi, kuria pakeistas Lietuvos Respublikos Prezidento 2001 m. birželio 14 d. dekretas Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“, išbraukiant iš Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotųjų sąrašo Jurijų Borisovą, kurio padarytas tyčinis nusikaltimas žemina apdovanojimo vardą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis), ir įpareigojant Jurijų Borisovą Lietuvos valstybės ordinų kancleriu

grąžinti Dariaus ir Girėno medalių bei apdovanojimo dokumentus, neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalyse įtvirtintam valdžių atskyrimo principui, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

Pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas nagrinėjo civilinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretu Nr. 1K-838 „Dėl Lietuvos valstybės medaliais apdovanotų asmenų išbraukimo iš apdovanotųjų sąrašo“ (toliau – ir Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretas) 2, 3 straipsniai ta apimtimi, kuria pakeistas Respublikos Prezidento 2001 m. birželio 14 d. dekretas Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“, išbraukiant iš Dariaus ir Girėno medalių apdovanotųjų sąrašo Jurijų Borisovą, kurio padarytas tyčinis nusikaltimas žemina apdovanotojo vardą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis), ir įpareigojant Jurijų Borisovą Lietuvos valstybės ordinų kancleriui grąžinti Dariaus ir Girėno medalių bei apdovanojimo dokumentus, neprieštaruja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalyse įtvirtintam valdžių atskyrimo principui, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

1. Respublikos Prezidentas 2006 m. gruodžio 22 d. išleido dekretą Nr. 1K-838 „Dėl Lietuvos valstybės medaliais apdovanotų asmenų išbraukimo iš apdovanotųjų sąrašo“, kuriame *inter alia* nustatyta:

„2 straipsnis.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgdamas į Valstybės apdovanojimų tarybos patarimą,

k e i č i u 2001 m. birželio 14 d. dekretą Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“,

išbraukdamas iš Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotųjų sąrašo Jurijų BORISOVĄ, kurio padarytas tyčinis nusikaltimas žemina apdovanotojo vardą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis).

3 straipsnis.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnio 3 dalimi,

į p a r e i g o j u Jurijų BORISOVĄ Lietuvos valstybės ordinų kancleriui gražinti Dariaus ir Girėno medalį bei apdovanojimo dokumentus.

4 straipsnis.

Šis dekretas įsigalioja nuo jo pasirašymo dienos.“

Šis dekretas 2006 m. gruodžio 28 d. buvo paskelbtas „Valstybės žiniuose“.

2. Pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas prašo ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai ta apimtimi, kuria pakeistas Respublikos Prezidento 2001 m. birželio 14 d. dekretas Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“, išbraukiant iš Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotųjų sąrašo Jurijų Borisovą, kurio padarytas tyčinis nusikaltimas žemina apdovanotojo vardą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis), ir įpareigojant Jurijų Borisovą Lietuvos valstybės ordinų kancleriui gražinti Dariaus ir Girėno medalį bei apdovanojimo dokumentus, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalyse įtvirtintam valdžių atskyrimo principui, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

Šis pareiškėjo prašymas traktuotinas kaip prašymas ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

II

1. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1991 m. rugsėjo 12 d. priėmė Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymą. Įstatymo 124 straipsnyje buvo nustatyta, kad šis įstatymas įsigalioja nuo jo priėmimo dienos.

Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija) buvo keičiamas ir papildomas Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. gruodžio 18 d. priimtu Lietuvos

Respublikos įstatymu „Dėl Sausio 13-osios atminimo medalio įsteigimo ir Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo pakeitimo ir papildymo“.

2. Seimas 1993 m. liepos 1 d. priėmė Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl Dariaus ir Girėno medalio įsteigimo bei Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo pakeitimo ir papildymo“, kurio I straipsniu buvo įsteigtas Dariaus ir Girėno medalis.

Įstatymo „Dėl Dariaus ir Girėno medalio įsteigimo bei Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo pakeitimo ir papildymo“ II straipsnio:

– 1 punktu Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 3 straipsnis (1991 m. gruodžio 18 d. redakcija) buvo papildytas 11 punktu, pagal kurį prie Lietuvos valstybės medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų buvo priskirtas Dariaus ir Girėno medalis;

– 5 punktu buvo pakeista Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 26 straipsnio 3 dalis (1991 m. gruodžio 18 d. redakcija), ir ši dalis išdėstyta nauja redakcija. Minėto straipsnio 3 dalyje (1993 m. liepos 1 d. redakcija) buvo nustatyta, kad straipsnio 1 dalis (pagal kurią asmenys, kurie teismo sprendimu buvo nušalinti nuo pareigų arba bausti laisvės atėmimo bausme, negali būti pristatyti apdovanojimui ordinais, medaliais ir kitais pasižymėjimo ženklais penkerius metus po nušalinimo nuo pareigų arba po bausmės atlikimo ar atleidimo nuo jos) ir 2 dalis (pagal kurią nuteistieji lygtinai, nepasibaigus jų bandomajam laikui, negali būti pristatyti apdovanojimui ordinais, medaliais ir kitais pasižymėjimo ženklais) netaikomos *inter alia* apdovanojimams Dariaus ir Girėno medaliu;

– 6 punktu Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su pakeitimais ir papildymais, padarytais Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. gruodžio 18 d. priimtu įstatymu „Dėl Sausio 13-osios atminimo medalio įsteigimo ir Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo pakeitimo ir papildymo“) buvo papildytas XX skyriumi „Dariaus ir Girėno medalio statutas“. Šio skyriaus 132 straipsnyje buvo nustatyta: „Netekti Dariaus ir Girėno medalio galima tik teismo sprendimu.“

Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 32 straipsnyje (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija) buvo nustatyta, kad jeigu ordinų kavaliarius arba medaliais ir kitais pasižymėjimo ženklais apdovanotus asmenis teismas nubaudžia bausme, susijusia su pasižymėjimo ženklų netekimu, jie nustoja ir pirmenybių, kurias teikia ordinai, medaliai arba kiti pasižymėjimo ženklai, ir išbraukiami iš apdovanotųjų sąrašo (1 dalis); apie šiuos asmenis teismas praneša ordinų kancleriui (2 dalis).

3. Įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) buvo keičiamas ir (arba) papildomas Seimo 1997 m. liepos 3 d. priimtu Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 133 straipsnio papildymo įstatymu, Seimo 1998 m. lapkričio 5 d. priimtu Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo

91 straipsnio papildymo įstatymu, Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 95, 96 ir 97 straipsnių pakeitimo įstatymu, tačiau jo 3 straipsnio 11 punktą (1993 m. liepos 1 d. redakcija), 26 straipsnio 3 dalis (1993 m. liepos 1 d. redakcija), 32 straipsnis (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija), 132 straipsnis (1993 m. liepos 1 d. redakcija) keičiami ir (arba) papildomi nebuvo.

4. Seimas 2002 m. birželio 18 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymą. Šis įstatymas oficialiai „Valstybės žiniuose“ buvo paskelbtas 2002 m. liepos 3 d. Pagal Valstybės apdovanojimų įstatymo 44 straipsnį, įsigaliojus Valstybės apdovanojimų įstatymui, Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) neteko galios.

Seimas 2003 m. gegužės 27 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymo 37 straipsnio papildymo įstatymą.

5. Pagal Valstybės apdovanojimų įstatymo 1 straipsnį šis įstatymas apibrėžia Lietuvos valstybės apdovanojimus, apdovanojimo ženklų struktūrą, nustato ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų skyrimo, nešiojimo, netekimo tvarką bei apdovanotųjų teises. Pagal šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalį asmenys, apdovanoti Lietuvos valstybės ordinais, medaliais ir kitais pasižymėjimo ženklais iki šio įstatymo įsigaliojimo, turi tokias pačias teises kaip ir apdovanotieji pagal šį įstatymą.

6. Pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymo kontekste pažymėtina, kad Valstybės apdovanojimų įstatymas taikomas ne tik pagal šį įstatymą apdovanotiems asmenims, bet ir asmenims, kurie ordinais ar medaliais buvo apdovanoti iki šio įstatymo įsigaliojimo, jų pagal Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymą (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) įgytų teisių aspektais (*inter alia* šių teisių išsaugojimo, įgyvendinimo, ribojimo ar netekimo aspektais).

7. Valstybės apdovanojimų netekimo tvarka yra nustatyta Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnyje „Valstybės apdovanojimų atėmimas ir netekimas“, kuriame *inter alia* nustatyta: „Jeigu apdovanotųjų veika žemina apdovanojimo vardą, Respublikos Prezidentas gali išbraukti šiuos asmenis iš ordinų kavalierių ar medalių, kitais pasižymėjimo ženklais apdovanotųjų sąrašo“ (1 dalis); „Asmenys, išbraukti iš ordinų kavalierių arba medalių ir kitais pasižymėjimo ženklais apdovanotųjų sąrašo, jiems įteiktus apdovanojimo ženklus ir apdovanojimo dokumentus privalo grąžinti ordinų kancleriui. Šie asmenys netenka apdovanojimų teikiamų teisių“ (4 dalis).

8. Pagal Valstybės apdovanojimų įstatymo 4 straipsnį valstybės apdovanojimai yra Respublikos Prezidento dekretu skiriami ordinai, medaliai ir kiti pasižymėjimo ženklai (išvardyti būtent šiame straipsnyje). Dariaus ir Girėno medalis į šiame straipsnyje išvardintų valstybės apdovanojimų sąrašą neįtrauktas. Valstybės apdovanojimų įstatymo 43 straipsnyje nustatyta, kad

šiuo medaliu apdovanoja krašto apsaugos ministras ir susisiekimo ministras.

Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 29 d. sprendime yra konstatavęs, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą Dariaus ir Girėno medalis nėra valstybės apdovanojimas, tačiau ši nuostata negali būti taikoma apdovanojimams Dariaus ir Girėno medaliu, paskirtiems pagal iki Valstybės apdovanojimų įstatymo įsigaliojimo galiojusį Ordiną, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymą (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

III

1. Respublikos Prezidentas 2001 m. birželio 14 d. išleido dekretą Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“, kuriame buvo nustatyta:

„1 straipsnis.

Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga už nuopelnus Lietuvos valstybei ir už pastangas garsinant Lietuvos vardą pasaulyje bei padedant jai integruotis į pasaulio valstybių bendriją Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais apdovanojami šie Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečiai: <...>

Dariaus ir Girėno medaliu

Jurijus BORISOVAS – UAB aviacijos kompanijos „Avia Baltika“ prezidentas, Lietuvos aviatorių rėmėjas.

2 straipsnis.

Šis dekretas įsigalioja nuo jo pasirašymo dienos.“

Šis dekretas 2001 m. liepos 4 d. buvo paskelbtas „Valstybės žiniuose“.

2. Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo 2004 m. lapkričio 22 d. nuosprendžiu J. Borisovas už 2003 m. kovo 16 d.–2004 m. kovo 24 d. tęstinio tyčinio nusikaltimo padarymą nuteistas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 287 straipsnio 1 dalį 10 000 Lt (80 MGL) dydžio bauda.

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. balandžio 6 d. nuosprendžiu Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo 2004 m. lapkričio 22 d. nuosprendis pakeistas: panaikinta jo dalis, kurioje J. Borisovas nuteistas už veiksmus, padarytus 2003 m. kovo 16–17 d., ir dėl šių veiksmų padarymo pagal Baudžiamojo kodekso 287 straipsnio 1 dalį jis išteisintas; kita skundžiamo nuosprendžio dalis palikta galioti.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2005 m. spalio 18 d. nutartimi panaikino Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. balandžio 6 d. nuosprendžio dalį, kurioje J. Borisovas dėl 2003 m. kovo mėn. padarytų veiksmų išteisintas, ir paliko galioti Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo 2004 m. lapkričio 22 d. nuosprendį be pakeitimų.

3. Minėta, kad Respublikos Prezidentas 2006 m. gruodžio 22 d. išleido dekretą Nr. 1K-838

„Dėl Lietuvos valstybės medaliais apdovanotų asmenų išbraukimo iš apdovanotųjų sąrašo“, kurio 2 straipsniu, vadovaudamasis Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgdamas į Valstybės apdovanojimų tarybos patarimą, išbraukė iš Dariaus ir Girėno medalių apdovanotųjų sąrašo J. Borisovą, kurio padarytas tyčinis nusikaltimas žemina apdovanotojo vardą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis), o dekreto 3 straipsniu, vadovaudamasis Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnio 3 dalimi, įpareigojo J. Borisovą Lietuvos valstybės ordinų kancleriui grąžinti Dariaus ir Girėno medalį bei apdovanojimo dokumentus.

IV

1. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas prašo ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai neprieštarauja *inter alia* Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija).

2. Iš prašymo argumentų matyti, kad pareiškėjas abejoja Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktimi Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) dėl to, kad, pareiškėjo teigimu, ginčijamu Respublikos Prezidento dekretu J. Borisovas negalėjo būti išbrauktas iš Dariaus ir Girėno medalių apdovanotųjų sąrašo, nes tuo metu, kai J. Borisovas buvo apdovanotas, galiojo Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsnis (1993 m. liepos 1 d. redakcija), pagal kurį netekti Dariaus ir Girėno medalio buvo galima tik teismo sprendimu. Respublikos Prezidentui pritaikius Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsnio (2002 m. birželio 18 d. redakcija) nuostatas, pasak pareiškėjo, buvo pažeistas J. Borisovo teisėtas lūkestis, kad jis Dariaus ir Girėno medalio gali netekti tik teismo sprendimu.

Taigi pareiškėjas abejoja, ar Respublikos Prezidentas, išleisdamas 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą (jo 2, 3 straipsnius), galėjo vadovautis tuo metu galiojusiui Valstybės apdovanojimų įstatymu (2002 m. birželio 18 d. redakcija su vėlesniu pakeitimu), ar turėjo vadovautis Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymu (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kuris Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto išleidimo metu buvo netekęs galios.

Pareiškėjas nurodo, kad Valstybės apdovanojimų įstatymas, kurio 18 straipsniu Respublikos Prezidentas vadovavosi išleisdamas ginčijamą dekretą, atgaline tvarka negalioja (*lex retro non agit*), nes nors „įstatymo leidėjo kompetencijoje nuspręsti ir dėl šio principo taikymo išimčių“, tačiau „tokios pozicijos Valstybės apdovanojimų įstatyme nėra (Įstatymo 45 straipsnis)“.

3. Pažymėtina, kad, kaip minėta, Valstybės apdovanojimų įstatymas *inter alia* nustato ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų netekimo tvarką bei apdovanotųjų teises (1 straipsnis (2002 m. birželio 18 d. redakcija)), o šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje (2002 m. birželio 18 d.

redakcija) nustatyta, kad „asmenys, apdovanoti Lietuvos valstybės ordinais, medaliais ir kitais pasižymėjimo ženklais iki šio Įstatymo įsigaliojimo, turi tokias pačias teises kaip ir apdovanotieji pagal šį Įstatymą“. Minėta ir tai, kad Valstybės apdovanojimų įstatymas taikomas ne tik pagal šį įstatymą apdovanotiems asmenims, bet ir asmenims, kurie ordinais ar medaliais buvo apdovanoti iki šio įstatymo įsigaliojimo, jų pagal Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymą (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) įgytų teisių aspektais (*inter alia* šių teisių išsaugojimo, įgyvendinimo, ribojimo ar netekimo aspektais). Pareiškėjas Valstybės apdovanojimų įstatymo 1 straipsnyje (2002 m. birželio 18 d. redakcija), 6 straipsnio 4 dalyje (2002 m. birželio 18 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą nutyli ir neaptaria, koks yra šio, pareiškėjo nutylėto, Valstybės apdovanojimų įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo santykis su tuo Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretu nustatytu teisiniu reguliavimu, kurį pareiškėjas ginčija.

4. Pažymėtina ir tai, kad ginčydamas Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretu 2, 3 straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) pareiškėjas remiasi *inter alia* Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimais, kuriuose yra suformuluota oficiali konstitucinė doktrina, atskleidžianti konstitucinio teisėtų lūkesčių principo sampratą. Tačiau pareiškėjas remiasi tik oficialios konstitucinės doktrinos atskirais fragmentais ir nutyli nagrinėjamo prašymo kontekste ypač svarbias oficialios konstitucinės doktrinos nuostatas, *inter alia* tai, kad:

- pagal Konstituciją Respublikos Prezidentas yra valstybės vadovas, jis atstovauja Lietuvos valstybei ir daro visa, kas jam pavesta Konstitucijos ir įstatymų, įvairūs Respublikos Prezidento įgaliojimai yra nustatyti ne tik Konstitucijoje, bet ir Seimo išleistuose įstatymuose (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d. nutarimas);

- Respublikos Prezidento leidžiami teisės aktai yra poįstatyminiai teisės aktai (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas), poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais ir negali jiems prieštarauti (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. kovo 5 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. vasario 7 d., 2007 m. gegužės 5 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimai);

- įstatymai taikomi tiems faktams ir pasekmėms, kurios atsiranda po šių įstatymų įsigaliojimo (Konstitucinio Teismo 1994 m. kovo 16 d., 1994 m. gruodžio 1 d., 2001 m. sausio 11 d., 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimai);

- įstatymu gali būti nustatyti ir tam tikri formalūs kriterijai, kurių neatitinkantis asmuo negali būti apdovanotas valstybiniais apdovanojimais arba, jeigu jis yra apdovanotas, turi netekti to valstybinio apdovanojimo (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 12 d. nutarimas);

- „apdovanojimas kuriuo nors valstybiniu apdovanojimu – tai ne asmens, tegul ir turinčio

neabejotinų nuopelnų Lietuvai, teisės ar teisėto lūkesčio įgyvendinimas <...>“ (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 12 d. nutarimas).

Šiame kontekste pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo nutarimai, kuriuose suformuluotos šios oficialios konstitucinės doktrinos nuostatos, buvo priimti ir nustatyta tvarka paskelbti anksčiau nei pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas kreipėsi į Konstitucinį Teismą ginčydamas Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Konstitucijai ir prašyme nurodytų įstatymų straipsniams.

Pažymėtina ir tai, kad pagal Konstituciją visi Konstitucinio Teismo aktai, kuriuose aiškinama Konstitucija – formuluojama oficiali konstitucinė doktrina, savo turiniu saisto ir teisę kuriančias, ir teisę taikančias institucijas (pareigūnus), neišskiriant nė bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 20 d. sprendimas, 2006 m. kovo 28 d., 2006 m. birželio 6 d. nutarimai). Pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 2 dalį (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nagrinėdami bylas teismai *inter alia* vadovaujasi oficialiai paskelbtais Konstitucinio Teismo nutarimais.

Taigi minėtos Konstitucinio Teismo baigiamuosiuose aktuose suformuluotos doktrininės nuostatos pareiškėjui turėjo būti žinomos ir jis privalėjo jomis vadovautis.

5. Pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo abejonė dėl to, ar išleisdamas ginčijamą 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą Respublikos Prezidentas galėjo vadovautis tuo metu galiojusiu Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsniu (2002 m. birželio 18 d. redakcija), turėtų būti grindžiama aiškiu Valstybės apdovanojimų įstatyme (2002 m. birželio 18 d. redakcija su vėlesniu pakeitimu), Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatyme (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nustatyto teisinio reguliavimo santykio su ginčijamais Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto straipsniais vertinimu, grįsdamas šią abejonę pareiškėjas turėjo ne tik nustatyti faktines aplinkybes, kurioms esant šis teisinis reguliavimas buvo taikomas, bet ir nustatyti, kokie teisės aktai galiojo tuo metu, kai atsirado atitinkami teisiniai santykiai.

6. Pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas abejojdamas, ar išleisdamas ginčijamą 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą Respublikos Prezidentas galėjo vadovautis Valstybės apdovanojimų įstatymo 18 straipsniu (2002 m. birželio 18 d. redakcija):

– neįvertino skirtingo teisinių santykių, kurie buvo susiklostę Respublikos Prezidentui išleidžiant 2001 m. birželio 14 d. dekretą Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“ ir ginčijamą 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą, pobūdžio. Respublikos Prezidento 2001 m. birželio 14 d. dekretas Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“ išleistas galiojant Ordinų, medalių ir kitų

pasižymėjimo ženklų įstatymui (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), o ginčijamas Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretas – Valstybės apdovanojimų įstatymui (2002 m. birželio 18 d. redakcija su vėlesniu pakeitimu);

– tinkamai neįvertino, kad pagrindu išleisti ginčijamą Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą, pagal kurį iš Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotųjų sąrašo išbrauktas J. Borisovas, buvo įsiteisėjęs Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo nuosprendis, kuriuo J. Borisovas buvo pripažintas kaltu 2003 m. kovo 16 d.–2004 m. kovo 24 d. padaręs tyčinį teštinį nusikaltimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. spalio 18 d. nutartis). Tai yra to, kad valstybiniu apdovanojimu – Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotas J. Borisovas tyčinį nusikaltimą padarė po to, kai Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) buvo pripažintas netekusiu galios, ir galiojo Valstybės apdovanojimų įstatymas (2002 m. birželio 18 d. redakcija su vėlesniu pakeitimu).

7. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punktą prašyme ištirti teisės akto atitikties Konstitucijai turi būti nurodyta pareiškėjo pozicija dėl teisės akto atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos juridinis pagrindimas su nuorodomis į įstatymus, o pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punktą teismo nutartyje, kuria kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti nurodyti teismo nuomonės dėl įstatymo ar kito teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisiniai argumentai.

Minėtas iš Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punkto kylantis reikalavimas reiškia, kad teismai, argumentuodami savo prašyme pateiktą nuomonę dėl įstatymo ar kito teisės akto (jo dalies) prieštaravimo Konstitucijai, negali apsiriboti vien bendro pobūdžio samprotavimais ar teiginiais, taip pat tuo, kad įstatymas ar kitas teisės aktas (jo dalis), jų manymu, prieštarauja Konstitucijai, bet privalo aiškiai nurodyti, kurie ginčijami teisės aktų straipsniai (jų dalys, punktai) ir kokia apimtimi, jų nuomone, prieštarauja Konstitucijai, o savo poziciją dėl kiekvienos ginčijamos teisės akto (jo dalies) nuostatos atitikties Konstitucijai turi pagrįsti aiškiai suformuluotais teisiniais argumentais (Konstitucinio Teismo 2005 m. gruodžio 12 d., 2006 m. sausio 16 d., 2006 m. sausio 17 d. nutarimai, 2006 m. sausio 17 d., 2007 m. liepos 5 d., 2007 m. rugsėjo 12 d. sprendimai).

8. Šiame sprendime minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas nutyli Valstybės apdovanojimų įstatymo 1 straipsnyje (2002 m. birželio 18 d. redakcija), 6 straipsnio 4 dalyje (2002 m. birželio 18 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, iš kurio matyti, kad Valstybės apdovanojimų įstatymas taikomas ne tik pagal šį įstatymą apdovanotiems asmenims, bet ir asmenims, kurie ordinais ar medaliais buvo apdovanoti iki šio įstatymo įsigaliojimo, jų pagal Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymą (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) įgytų teisių aspektais (*inter alia* šių teisių išsaugojimo,

įgyvendinimo, ribojimo ar netekimo aspektais), neaptaria, koks yra šio, pareiškėjo nutylėto, teisinio reguliavimo santykis su tuo teisiniu reguliavimu, kurį pareiškėjas ginčija. Pareiškėjas nutyli ir nagrinėjamo prašymo kontekste ypač svarbias sprendime jau paminėtas oficialios konstitucinės doktrinos nuostatas, kurios jam turėjo būti žinomos ir kuriomis jis privalėjo vadovautis.

Minėta ir tai, kad pareiškėjas neįvertino skirtingo teisiųjų santykių, kurie buvo susiklostę Respublikos Prezidentui išleidžiant 2001 m. birželio 14 d. dekretą Nr. 1373 „Dėl apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga“ ir ginčijamą 2006 m. gruodžio 22 d. dekretą, pobūdžio; taip pat tinkamai neįvertino to, kad valstybiniu apdovanojimu – Dariaus ir Girėno medaliu apdovanotas J. Borisovas tyčinį nusikaltimą padarė po to, kai Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas (1991 m. rugsėjo 12 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) buvo pripažintas netekusiu galios, ir galiojo Valstybės apdovanojimų įstatymas (2002 m. birželio 18 d. redakcija su vėlesniu pakeitimu).

Atsižvelgiant į tai yra pagrindas konstatuoti, kad pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymas ištirti Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) yra grindžiamas ne tais motyvais, kuriuos eksplicitiškai nurodo pareiškėjas, jo argumentai yra nenuoseklūs, prieštaringi, fiktyvūs. Nors prašyme vartojama teisinė terminija, nei atskiri (pavieniai) argumentai, nei jų visuma teisiškai nepagrindžia, kodėl, pareiškėjo nuomone, Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai prieštarauja Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo, kuris Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto išleidimo metu buvo netekęs galios, 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija). Taigi šiuo požiūriu šis pareiškėjo prašymas iš esmės yra fiktyvus.

Konstitucinis Teismas 2007 m. sausio 31 d. sprendime yra konstatavęs, kad prašymas tuo atveju, kai jis grindžiamas ne tais motyvais, kuriuos eksplicitiškai nurodo pareiškėjas, yra fiktyvus, taigi šiuo požiūriu jis „vertintinas kaip nežinybingas Konstituciniam Teismui ir negali būti priimtas nagrinėti Konstituciniame Teisme“. Šios nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir sprendžiant klausimą dėl pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymo ištirti Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) priėmimo.

Pažymėtina, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai, jeigu prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

9. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymas ištirti Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3

straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) vertintinas kaip nežinybingas Konstituciniam Teismui ir negali būti priimtas nagrinėti Konstituciniame Teisme.

10. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas *inter alia* prašo ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

11. Pažymėtina, kad pareiškėjo prašymas ištirti jo ginčijamų Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Konstitucijai, nurodytų įstatymų straipsniams yra vientisas: prašymo vientisumą lemia tai, kad prašymo dėl ginčijamo Respublikos Prezidento dekreto (jo straipsnių) atitikties Konstitucijai ir Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams argumentai yra tiesiogiai siejami su abejonėmis dėl minėto Respublikos Prezidento dekreto (jo straipsnių) atitikties Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija).

12. Šiame sprendime konstatuota, kad pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymas ištirti Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija) iš esmės yra fiktyvus, vertintinas kaip nežinybingas Konstituciniam Teismui ir negali būti priimtas jame nagrinėti.

13. Konstatavus, kad atsisakytina priimti nagrinėti pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymą ištirti Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsnių atitiktį Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), konstatuotina ir tai, kad negali būti priimtas nagrinėti ir šio pareiškėjo prašymas ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

14. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus atsisakytina nagrinėti pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymą ištirti, ar Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto 2, 3 straipsniai neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punktams.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo – Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo prašymą (Nr. 1B-29/2008) ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2006 m. gruodžio 22 d. dekreto Nr. 1K-838 „Dėl Lietuvos valstybės medaliais apdovanotų asmenų išbraukimo iš apdovanotųjų sąrašo“ (Žin., 2006, Nr. 141-5413) 2, 3 straipsniai neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 1, 2 dalims, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės ir teisėtų lūkesčių principams, Lietuvos Respublikos ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo 132 straipsniui (1993 m. liepos 1 d. redakcija), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (1999 m. birželio 17 d. redakcija) 4 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4 punkтам.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Sprendimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Pranas Kuconis

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis